

Projectes

Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques de Catalunya

Les plantes endèmiques representen el potencial evolutiu de la flora d'un territori i han cridat tradicionalment l'atenció dels científics, essent, molt sovint, objecte d'estudis diversos, des d'una perspectiva sistemàtica, evolutiva o biològica. El nivell de coneixements relacionats amb les plantes vasculares existent a Catalunya, especialment pel que respecta als aspectes corològics i sistemàtics, es pot considerar satisfactori, ja que existeixen síntesis modernes que apleguen aquesta informació de manera més o menys detallada (la base de dades BIOCAT; Bolòs & Vigo, 1984-2001: *Flora dels Països Catalans*; Castroviejo et. al. 1986-2006: *Flora iberica*).

Tanmateix, cal destacar que encara no existeix una síntesi actualitzada sobre les plantes endèmiques i d'aquells elements que podem qualificar com a rars del nostre territori, i que poden ser inclosos en les categories d'amenaça segons l'UICN (2001). D'altra banda, des de la perspectiva de la conservació del patrimoni biològic, és necessari identificar aquells elements, amb independència de la seva endemicitat, que es troben exposats a un grau d'amenaça més elevat, així com establir un catàleg de plantes endèmiques de Catalunya amb uns criteris pràctics i útils tant per la comunitat científica com pels gestors del territori. La pràctica totalitat de les comunitats autònomes de l'Estat ja disposen d'aquest tipus de documents sobre la base dels quals es poden planificar les actuacions encaminades a conservar els seus recursos fitogenètics.

En l'àmbit dels Països Catalans, només Catalunya (entesa com els territoris administrats per la Generalitat de Catalunya) no disposa actualment d'un document sobre les seves plantes endèmiques i amenaçades. El País Valencià va publicar aquest tipus de document l'any 1994; a les Illes Balears es va publicar el 2001, mentre que l'Estat espanyol compta amb un llibre vermell des de l'any 2003. També l'Aragó disposa d'aquest document des del 1996.

En aquest context, i amb el suport de la ICHN, ara fa quatre anys, vam establir les bases per tal de preparar un document de caràcter científic que inclou informació específica per a totes les plantes (amb rang d'espècie i de subespècie) endèmiques (en sentit ampli) de Catalunya, així com les que cauen dins alguna categoria d'amenaça segons els criteris de l'UICN (2001).

La realització d'aquest projecte, que compta amb el suport de diverses institucions (ICHN/IEC, la fundació Karl Faust, l'Institut Botànic de Barcelona i, previsiblement, el Departament de Medi Ambient i Habitatge), implica la realització de treball de camp,

Galzeran

(Continua)

La directiva marc de l'Aigua. La nova política de l'aigua per a una nova cultura de l'aigua. Departament de Medi Ambient i Habitatge i Departament de Relacions Institucionals i Participació. Setembre de 2006.

consistent en estudis demogràfics, censos, prospecció de poblacions, caracterització d'amenaçes, etc. Gràcies a aquest treball s'han relocalitzat plantes que es consideraven desaparegudes o que eren insuficientment conegudes (vegeu Notícies nº 64), i fins i tot s'han descobert varies espècies que no han estat indicades del nostre territori. La finalitat del projecte és establir un catàleg d'espècies endèmiques i amenaçades de la flora vascular de Catalunya amb caràcter de Llibre vermell i els objectius concrets són:

1. Establir un catàleg actualitzat de les plantes endèmiques del territori.
2. L'aplicació, de les categories UICN (2001) al conjunt de la flora vascular de Catalunya.
3. Actualització dels coneixements sobre l'estat de conservació de les espècies amenaçades, en el sentit de reajustar les categories de l'UICN assignades fins al moment en funció de la informació més recent sobre el seu estat de conservació.

En total es preveu aportar informació per a 290 tàxons, repartits de la següent forma: 28 endemismes en sentit estricte, 95 subendemismes i 167 plantes amenaçades no endèmiques. Per a aquestes plantes s'aporta en forma de fitxa aquella informació que pot tenir incidència en la seva conservació, a més d'una iconografia i un mapa de distribució.

Entre els principals problemes que hom troba en l'establiment del catàleg de plantes endèmiques, destaca el tractament dels grups de plantes amb mecanismes de reproducció apomíctica, en els quals s'han descrit nombroses espècies no exentes de problemàtica sistemàtica, com

ara els gèneres *Alchemilla*, *Hieracium*, *Taraxacum*, etc. Lògicament, la resolució de la problemàtica d'aquests grups va més enllà dels objectius proposats en el projecte. En aquests casos, hem adoptat el criteri general de reconèixer les espècies més fàcilment identificables o de més àmplia acceptació en revisions recents. Tanmateix, sovint per a tàxons reconeguts com a bones espècies en revisions i monografies, no es disposa d'informació fiable relativa al seu estat de conservació, i per tant passen a ser incloses entre les espècies no prou conegudes ["DD"]. D'aquesta manera, en un futur, esperem que no massa llunyà, es podrà revisar la seva situació una vegada es disposin de noves dades.

L'acumulació de dades procedents del treball de camp continuarà encara al llarg de l'any 2007, tot i que paral·lelament es van terminant i confeccionant fitxes d'espècies de les quals ja es disposa d'informació actualitzada. Per tant, no es preveu finalitzar el treball abans del 2008. Entre les repercussions indirectes d'aquest projecte, que ja són més o menys concretes, destaca la seva influència sobre el projecte de Decret de creació del Catàleg de Flora amenaçada autòctona de Catalunya (tanmateix, vegeu NOTÍCIES núm. 68), tot i que l'objectiu final és una major implicació pràctica per part dels gestors del territori en la preservació efectiva del nostre patrimoni vegetal, situant-lo a l'alçada de les mesures endegades per la conservació de la fauna, o, si més no, al mateix nivell de les actuacions que es desenvolupen en altres comunitats autònomes. ■

Congressos i reunions

14 Sessió Conjunta d'Entomologia

La 14 Sessió Conjunta d'Entomologia, organitzada conjuntament per la Institució Catalana d'Història Natural i la Societat Catalana de Lepidopterologia, tindrà lloc el dissabte 13 de gener de 2007, a la seu de l'IEC. Les ponències que s'hi presentaran són les següents:

Lepidòpters

- Microlepidòpters nous o interessants per a la fauna catalana i ibero-balear (*Lepidoptera: Pyralidae, Crambidae*), de Josep Joaquim PÉREZ DE-GREGORIO, i d'Emili REQUENA MIRET.
- Microlepidòpters dels Ports de Tortosa-Beseit (I) (*Lepidoptera: Crambidae*), de Josep Joaquim PÉREZ DE-GREGORIO.
- Biologia i cicle biològic de *Phyllonorycter corylifoliella* (Hübner, 1796) (*Lepidoptera: Gracillariidae*) en els conreus de pomera de Lleida, d'Elisenda OLIVELLA .

Hemipters

- Addicions i correccions al Catàleg dels Heteròpters de Catalunya (*Hemiptera: Heteroptera*), de Jordi RIBES, Marta GOULA, Santiago PAGOLA-CARTE, Francesc GESSÉ i Eva RIBES.
- Utilització de la tècnica del xenodiagnòstic per a la confirmació absoluta de la malaltia de Chagas a l'home (tripanosomiasi americana), utilitzant xinxes vives no infectades (*Reduviidae, Triatomidae*) en un pacient sospitós, de Xavier JEREMIAS TORRUELLA.
- *Brachynema purpureomarginatum kerkzneri* n. ssp. from Iran (*Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae*), with a key to the «Rassenkreis», de Jordi RIBES i Santiago PAGOLA-CARTE.
- Los chinches de los cereales en Cataluña (*Hemiptera: Heteroptera*): algunos

L'Agró Negre, número 4. DEPANA, 2006. 13 p.

aspectos de su biología, de J. M. PEREZ-RODRIGUEZ, M. GOULA i T. MONLEON.

Ortòpters

- Aportacions al coneixement dels ortòpters de la Garrotxa. (*Orthoptera*), de Rafael CARBONELL FONT.

Artròpodes

- Fauna d'artròpodes d'un camp de mandariners ecològic, de J. PIÑOL; X. ESPADALER; N. CAÑELLAS; J. A. BARRIENTOS; J. MUÑOZ; N. PÉREZ; E. RIBES; J. RIBES. ■

Delegació del Bages

Sortida a la serra de Picancel (Berguedà)

El 4 de novembre passat, la delegació de la Garrotxa va organitzar una sortida a la serra de Picancel. La serra de Picancel és un relleu abrupte de conglomerat que s'estén a l'est de Berga fins a Borredà i la Quar. L'itinerari, iniciat a Vilada, ens dugué a enfilar-nos per les canals de Sant Miquel fins a assolir el cim del serrat de Migdia, amb una esplèndida panoràmica de l'entorn. De l'excursió destaca la visió dels boscos caducifolis il·luminats pels colors encesos de tardor i que, a partir de les canals i obagues, progressivament guanyen terreny a la pineda de pi roig a gairebé tota la serra. La diversitat d'arbres caducifolis que pinten la tardor al Picancel és notable: la blada

omnipresent, l'auró negre i l'auró blanc; el faig que constitueix aquí esplèndides fagedes en situació geogràfica prou meridional; el til·ler de fulla petita i el de fulla gran; la moixera, l'avellaner, el roure martinenc, grupets de trèmols, el freixe de fulla gran i, prop de la riera de Merdançol, també el freixe de flor. Els cims rocosos i els vessants clarament sud queden per als perennifolis: el pi roig, l'alzina i l'aladern fals.

A diferència de l'anterior sortida al Pont Cabradís, en un dels torrents de la serra de Picancel sí que es va trobar el tritó pirinenc (*Euproctus asper*). ■

Bona part del grup de naturalistes al cim del serrat de Migdia (1072 m) de la serra de Picancel

Vall Salina de Cardona, Súria i riera de Guardiola

El motiu principal de la sortida, que tingué lloc el 2 de desembre passat, fou el coneixement de la geologia d'aquesta part de la depressió central on hi ha sals al subsòl, per mitjà de la visita explicada del diapij de Cardona i de les estructures anticlinals de Súria.

A Cardona es va observar primer la progressiva inclinació dels estrats a tot el volt de l'afiorament de sal. Seguidament fou el torn de la singular bellesa de les vetes estretes i replegades de sal, de colors clars blanc, rosat i ataronjat combinats amb el to fosc de les capes encara més primes d'argila, i de les superfícies modelades per l'aigua en un rascler d'arestes esmolades i canals lliscants.

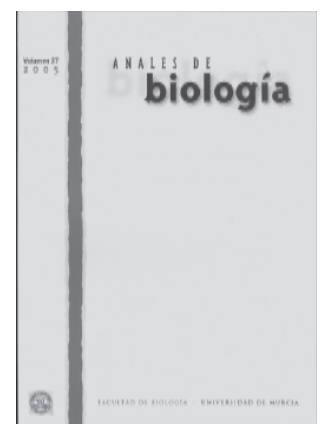
Dues descobertes florístiques insospitades a la vall Salina van ser la trompera (*Ephedra distachya*) i un prat d'espart (*Lygeum spartum*); molt probablement ambdues espècies involuntàriament transportades des de Flix per la maquinària d'Erkímia que treballa en l'explotació de sal del runam. A la muntanya del castell vam observar les icnites d'un mamífer tridàctil i d'un ocell, gravades en un estrat inclinat de gresos.

A Súria vam fixar-nos especialment en l'anticlinal-falla del Mig-Món i en els guixos que afloren al seu centre.

L'explotació de la sal comuna i la potassa

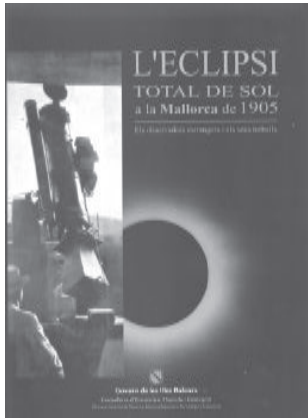

Butlletí de la Societat Catalana de Lepidopterologia. 2n semestre de 2005, núm. 96. Societat Catalana de Lepidopterologia, juliol de 2006. 79 p. Dipòsit legal: B-24854-92.

Anales de biología. Volum 27, 2005. Facultat de Biologia, Universitat de Múrcia. 229 p.

L'eclipsi total de sol a la Mallorca de 1905. Els observadors estrangers i els seus treballs. Govern de les Illes Balears, agost de 2005. 291 p. ISBN: 84-96376-43-5.

té les seves conseqüències indesitjades en forma d'impactes ambientals contundents. A Cardona es va visitar el desviament del riu Cardener a través d'un túnel que li estalvia el meandre de la Coromina damunt de terreny salí. A Súria, l'aport de sal a l'aigua del riu Cardener a causa de l'explotació de potassa es va mesurar en +285 mg de clorur per litre, la diferència entre el valor de 65 mg Cl/L analitzat a la ribera de Coaner, abans de la mineria de Súria, i el de 350 mg Cl/L obtingut aigües avall a Antius.

Finalment, vam descobrir un tram de la vall de la riera de Guardiola, en part del propi terme

municipal de Manresa, de natura especialment ben conservada i on es manté un pou de glaç. ■

Direcció científica de la renovació i ampliació de la sala de geologia i paleontologia del Museu Comarcal de Manresa

L'any 1960, en unes obres que es feien al carrer Navarra de Manresa es va trobar una defensa d'elefant. Aquesta defensa es trobava dins les graves de la terrassa fluvial del tossal dels Cigalons i es podria atribuir a l'extingit *Elephas antiquus*. La terrassa del tossal dels Cigalons, formada per sediments fluvials de fa entre uns 170.000 i uns 400.000 anys, està situada 30-40 metres per damunt del riu Cardener i els seus sediments actuals.

La peça, que fa uns 2 metres de llarg, va ser dipositada al Museu Comarcal de Manresa pel geòleg Valentí Masachs —fundador i primer president del que actualment és la delegació del Bages de la ICHN— i l'any 1977 va passar a ser l'element més important de la nova sala del museu manresà dedicada a la geologia i la paleontologia. L'exposició d'aquesta sala va ser renovada i ampliada enguany, i la direcció científica d'aquesta reforma va ser encomanada pel director del Museu a la delegació del Bages de la

ICHN. Aquest encàrrec va ser materialitzat pel geòleg Oriol Oms i pel biòleg Florenci Vallès.

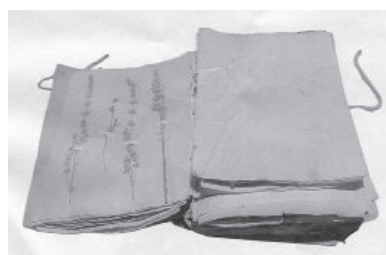
L'exposició consta d'un gran mapa geològic de Catalunya i d'un de més detallat de la comarca de Bages, i de cinc apartats referits al Bages: història geològica, tipus de relleu, roques, minerals i fòssils. Dins l'apartat de fòssils dedica especial atenció a la defensa d'elefant del tossal dels Cigalons i a les terrasses fluvials.

Durant la primavera del 2007 està previst fer dues sortides guiades per donar a conèixer aquesta sala renovada del Museu i els indrets de més interès geològic dels voltants de Manresa. En el proper NOTÍCIES donarem més informació d'aquestes sortides. Aprofitem l'avinentsa per convidar-vos a visitar el Museu Comarcal de Manresa, situat a la via de Sant Ignasi, 40. L'horari de visites és: divendres i dissabtes, de 10 a 14 h. i de 17 a 20 h., i diumenges i festius, de 10 a 14 h. ■

L'herbari Teixidor

El 13 de desembre passat, Joan Vallès Xirau, vocal del Consell directiu de la ICHN, va pronunciar al Museu Comarcal de Manresa una conferència sobre els herbaris en general i sobre l'herbari Teixidor en particular. L'herbari Teixidor és una col·lecció de plantes que va fer el farmacèutic i naturalista barceloní Joan Teixidor aproximadament entre l'any 1860 i l'any 1885. Està formada per entre 10.000 i 15.000 plecs recollits en 151 lligalls i va ser donada el 1901 a l'Ajuntament de

Manresa pel farmacèutic manresà Francesc Puigpiquè, amic d'en Teixidor i hereu del seu herbari.

Actualment aquest herbari es troba dipositat a les golfes del Museu Comarcal de Manresa i al llarg de més de 100 anys probablement només ha estat consultat per tres persones — Pius Font i Quer, un jesuïta i Joan Vallès— però s'està elaborant

un conveni entre l'Ajuntament de Manresa i la Universitat de Barcelona perquè pugui ser dipositat al Centre de Biodiversitat Vegetal (herbari BCN) de l'esmentada universitat, on podrà ser catalogat, estudiat i obert a la consulta de qualsevol persona interessada.

En el procés que farà possible aquest trasllat hi han intervingut Joan Vallès, Josep Maria

Ninot i Florenci Vallès, tots tres socis de la ICHN. Segons el nostre president Josep Peñuelas, l'estudi dels herbaris antics com el fet per en Teixidor és de gran interès per conèixer l'efecte sobre les plantes de l'augment de la concentració atmosfèrica de CO₂ i de les temperatures que s'ha produït al llarg dels darrers 200 anys. ■

Delegació de la Franja de Ponent

Georeferenciació de la fauna de l'Aiguabarreig

Naturalistes de la delegació de la Franja de Ponent de la ICHNatural, del CREA i de l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig han lliurat als governs d'Aragó i Catalunya la primera fase d'un projecte a llarg termini. Es tracta de la georeferenciació dels ocells, papallones, libèl·lules, amfibis, rèptils i mamífers de l'Aiguabarreig. L'any 2006 s'ha centrat en els ocells nidificants, els odonats i ropalòcers i els propers anys s'anirà seguint l'evolució d'aquests grups i incorporant la resta.

El fet més destacat rau en la precisió. La re-cerca exhaustiva s'ha fet sobre una base de quadrícules de tan sols 200 x 200 m. Una proximitat que ha permès localitzar espècies no documentades fins ara a la més gran confluència fluvial dels Països Catalans, alhora que permetrà seguir amb molt detall l'evolució de les poblacions i la biocenosi.

Els autors elaboren, hores d'ara, diferents articles científics per aportar els seus coneixements en aquest àmbit de la recerca. ■

Delegació d'Osona - GNO

Ja es coneixen els resultats obtinguts del Cens de Formigues d'Osona que va arrancar l'abril del 2006. Recordem que una quinzena de col·laboradors del Grup de Naturalistes d'Osona, es va encarregar de col·locar vuit estacions de mostreig a diferents punts de la comarca, amb la intenció de monitoritzar-ne la biodiversitat de formícids. Aquestes estacions van estar en funcionament durant sis mesos, període en el qual, també es van realitzar fins a un total de set sortides complementàries.

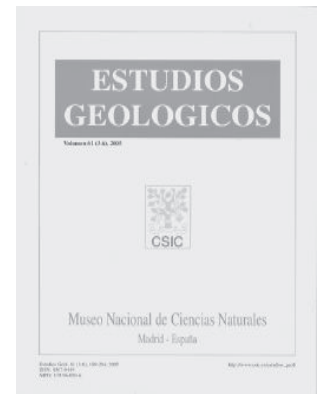
Finalment, el coordinador del projecte, el biòleg Roger Vila, ha fet públiques les xifres resultants que han superat totes les expectatives que hi havia a priori. Entre les estacions de mostreig, les sortides, i algunes cites publicades en d'altres treballs realitzats a la comarca, s'han comptabilitzat fins a 71 espècies de formigues diferents. Uns resultats molt bons tenint en compte que aquest estudi no ha acabat encara, sinó que s'allargarà durant un o dos anys més. El projecte compta amb la col·laboració del mirmecòleg Xavier Espadaler, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que és qui ha posat el segell de validesa i rigor científic al treball, al classificar personalment totes les mostres.

Però les xifres no són l'únic tret important que es deriva dels resultats, la presència de dues espècies invasores (la formiga argentina o *Linepithema humile*, i la *Lasius neglectus*), la captura

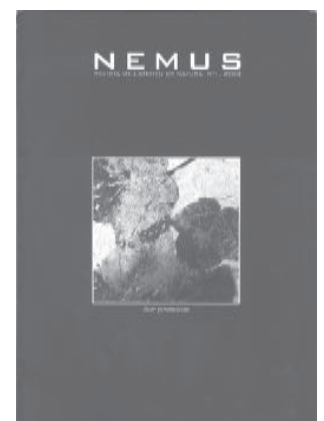
de diverses espècies esclavistes i paràsites, o la cita d'una espècie de la qual només es coneix la presència a vuit localitats a tota la resta del món, són altres informacions de gran importància.

Per tots aquests motius, aquest estudi que pretén finalitzar amb l'edició d'un catàleg de formícids de la comarca, es veurà ampliat durant el curs vinent, i no només s'intentarà allargar el llistat d'espècies, sinó que també es mirarà de conèixer millor la distribució de les espècies invasores i la seva situació actual, s'estudiaran zones protegides o d'especial interès i es valorarà la possibilitat de seguir altres línies d'investigació que ha deixat entreveure aquest estudi inicial.

Aquest sistema de col·laboració del Grup de Naturalistes d'Osona, basat en la instal·lació d'estacions de mostreig per a fer censos d'aquest tipus, ha estat pioner i ja ha motivat iniciatives similars en tota la península. ■

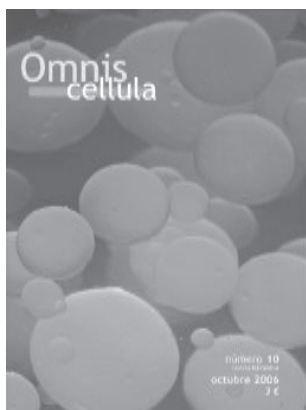

Estudios geológicos, vol. 61 (3-6), 2005. Museo Nacional de Ciencias Naturales del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC). 284 p. ISSN: 0367-0449.

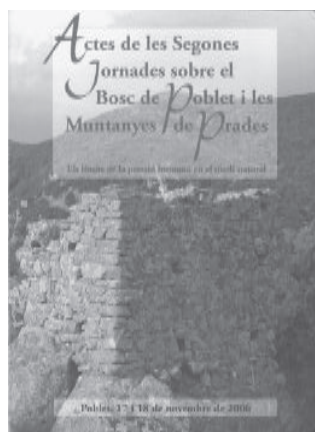

NEMUS. Revista de l'Ateneu de Natura, núm. 1. Ateneu de Natura, 2003. 161 p.

Omnis cellula, núm. 10. Octubre de 2006. Societat Catalana de Biologia, 2006. 50 p. ISSN: 1696-8107.

Actes de les Segones Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades. Els límits de la pressió humana en el medi natural. Paratge Natural d'Interès nacional de Poblet, Departament de Medi Ambient i Habitatge, novembre de 2006. 532 p. ISBN: 84-393-7265-5.

Marató Ornitològica Hivernal d'Osona

Aquest any se celebra una vegada més la Marató Ornitològica Hivernal d'Osona. Es tracta d'una competició de caire amistós oberta a tothom en què el guanyador és qui aconsegueix veure més espècies d'ocells durant els mesos de desembre i gener dins els límits comarcals.

Anualment hi participen al voltant de quinze observadors, que entre tots arriben a detectar unes 120 espècies. També es donen altres premis com, per exemple, a l'observació més interessant.

Un cop finalitzada la marató es redacta un petit resum de les observacions aportades per tots els participants. A més, aquest any

s'ha preparat un sistema de recollida de dades més estandaritzat per tal d'uniformitzar-ho i facilitar-ne el buidat, que centrarà l'atenció en les espècies menys observades durant les edicions anteriors.

Enguany, també serà una font de dades important per a l'Atlas dels Ocells de Catalunya a l'Hivern, projecte iniciat el 15 de novembre passat per l'Institut Català d'Ornitologia que tot i que no s'hi implica directament, hi ajudarà de manera substancial com a informació complementària per a definir la distribució de cada espècie a casa nostra. ■

Delegació de la Garrotxa

II Seminari sobre el Patrimoni Natural de la Garrotxa

El 16 de desembre passat, es va celebrar a Olot, el II seminari sobre el Patrimoni Natural de la Garrotxa.

Un any després de presentar la diagnosi sobre l'estat del coneixement del patrimoni natural comarcal, s'ha donat a conèixer un conjunt de setze treballs d'investigació realitzats entre el 2005 i el 2006 a la Garrotxa.

El seminari es va estructurar en ponències curtes amb les quals es van exposar els objectius, la metodologia i els principals resultats de cadascun dels treballs realitzats. Després de cada comunicació, hi va haver un torn de preguntes.

Es van presentar comunicacions sobre clima-tologia local, briòfits, cartografia vegetal, flora amenaçada, teixedes, flora invasora, connectivitat ecològica, planàries, gasteròpods, cranc de riu, odonats, papallones diürnes, aus aquàtiques, aus de boscos madurs i sobre la relació entre estructura forestal de fagedes, presència de cavitats i nidificació de pàrids.

Cal destacar que enguany, sis dels setze estudis presentats, han estat promoguts per la mateixa delegació de la Garrotxa.

Van assistir al seminari cinquanta-cinc persones, que el van valorar molt positivament.

També, en el mateix seminari, es va lliurar als assistents la publicació de la documentació del I Seminari sobre el Patrimoni Natural de la Garrotxa, celebrat ara fa un any. La Delegació també té previst publicar diferents articles dels treballs presentats en aquest II seminari.

En conclusió, la jornada va ser molt profitosa per als assistents, i també ens ha permès reflexionar sobre nous projectes de recerca que caldria promoure.

A la pàgina web de la delegació de la Garrotxa (<http://130.206.88.24/ichngarrotxa/index.php>) trobareu la documentació del seminari, i a l'apartat de documents algun dels estudis que ja es poden consultar. ■

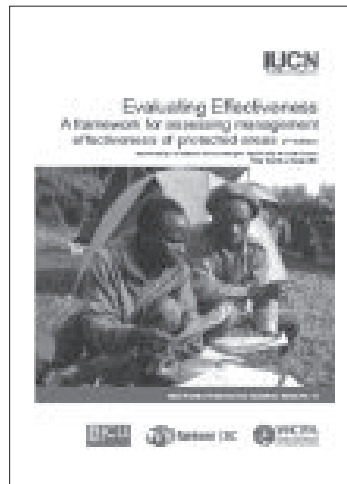

© Josep Palomé

Espais naturals protegits

La Comissió Mundial d'Àrees Protegides de la UICN acaba de publicar en la seva col·lecció *Best Practice Protected Area Guidelines Series*, núm. 16, la segona edició de *Evaluating Effectiveness: A Framework for Assessing Management Effectiveness of Protected Areas*, de la qual són autors Marc Hockings, Sue Stolton, Fiona Leverington, Nigel Dudley and José Courrau (2006).

A diferència de la primera edició, apareguda l'any 2000, aquesta conté exemples d'avaluacions de sistemes o d'espais naturals protegits, que ja han aplicat el marc

metodològic proposat a la primera edició. Un dels set casos d'estudi exposats és, juntament, el de l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya que va impulsar la Institució Catalana d'Història Natural, amb suport del Departament de Medi Ambient i Habitatge i de la Fundació Territori i Paisatge. Surt a les pàgines 63-66. Podeu descarregar el document sencer a <http://www.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/PAG-014.pdf>. ■

Col·laboracions amb altres entitats

Els programes de seguiment de la biodiversitat a Catalunya. Estat actual i aplicacions pràctiques

El 21 i 22 de novembre passats va tenir lloc la jornada «Els programes de seguiment de la biodiversitat a Catalunya. Estat actual i aplicacions pràctiques», en l'organització de la qual va col·laborar la ICHN. L'objectiu d'aquesta jornada era donar a conèixer els diferents projectes de seguiment biològic a llarg termini que s'han implantat a Catalunya i crear un fòrum de discussió sobre el seu desenvolupament i les seves aplicacions, tot pensant en potenciar la integració de tots aquests programes en un veritable sistema global de seguiment del patrimoni natural de Catalunya.

La jornada va esdevenir un notable èxit, tant per l'interès i la qualitat de les presentacions, com per l'elevat nombre d'assistents que durant dos dies van participar activament en el seu desenvolupament. L'interès principal d'aquesta jornada va raure precisament en el fet que era la primera que s'organitzava sobre els programes de seguiment de la biodiversitat i que va facilitar que, també per primera vegada, es poguessin reunir experts en diferents tipus d'organismes i gestors del medi natural per debatre la metodologia a utilitzar i l'interès de conèixer l'estat i l'evolució dels organismes que conformen el patrimoni biològic català.

Alguns dels principals punts que van concentrar l'interès dels ponents i dels

assistents va ser els següents: les mancances existents en determinats grups d'organismes, la importància del voluntariat en el funcionament d'aquests programes, l'interès en la coordinació dels programes de seguiment, la necessitat d'establir uns objectius clars en els programes de seguiment, la importància dels resultats obtinguts a l'hora d'establir els objectius de conservació i el renovat interès de l'Administració en l'establiment d'un sistema global de seguiment de la biodiversitat a Catalunya.

Pròximament es podran consultar les conclusions de la jornada al web d'algunes de les entitats organitzadores (Centre Tecnològic Forestal de Catalunya; Departament de Medi Ambient i Habitatge). ■

ESPARC 2005. Actas del XI Congreso de EURO-PARC-España. Cangas del Narcea, 8 al 12 de junio de 2005. *Comunicar los beneficios de los espacios protegidos a la sociedad*. Fundación Fernando González Bernáldez, 2006. 183 p.

Les jornades de patrimoni natural i històric de l'estany

Durant els dies 15 i 16 de desembre, van tenir lloc, a Mollerussa, les 1es jornades de patrimoni natural i històric de l'estany, en l'organització de les quals col·laborava la Institució.

En aquestes jornades es pretenia fer una primera presentació pública dels resultats que s'estan obtenint de l'estudi dels diferents components del medi natural de l'estany d'Ivars i Vila-sana. És interessant remarcar que en aquest cas, l'estudi científic

del seu medi natural va començar abans de la seva inundació i ha continuat aquests darrers anys a mesura que es va reblint l'estany, de manera que es tindrà un interessant sèrie de dades de tot aquest procés.

En només un parell d'anys i tenint en compte que l'estany encara no ha assolit l'equilibri final, les dades sobre la seva recuperació han estat espectaculars, especialment en el cas dels ocells aquàtics. D'altra banda, també hi ha algunes qüestions que preocupen els gestors i que caldrà resoldre, com

l'eutrofització de les aigües i la introducció d'espècies.

Una de les principals singularitats de l'estany d'Ivars i Vila-sana, la qual va quedar prou de manifest durant aquestes jornades, és el consens de tots els sectors socials i del conjunt de la població en recuperar l'estany. L'any 1951 es va dessecar en contra del parer de la majoria dels habitants del Pla de l'Urgell i han estat ells mateixos els que durant tot aquest temps han anat treballant per aconseguir la seva recuperació. I ho han aconseguit.

La Institució Catalana d'Història Natural conjuntament amb la Universitat de Lleida, preveu organitzar a la primavera del 2007 una nova edició dels seminaris de gestió ambiental de la Institució que en aquesta ocasió se centrarà en l'estany d'Ivars i Vila-sana. L'objectiu d'aquest seminari serà obrir un debat científic i tècnic sobre les principals qüestions que cal afrontar i resoldre durant aquest procés de recuperació de l'estany.

En aquests moments i amb el suport de la Fundació Territori i Paisatge, s'està treballant en l'elaboració del pla de gestió de l'estany, de manera que la reflexió científica que ha de propiciar el seminari de gestió ambiental es vol que coincideixi amb aquest procés i que les seves conclusions puguin ser tingudes en compte en aquest pla de gestió. ■

L'ACA endega un procés de participació entorn la Directiva Marc de l'Aigua

La Directiva Marc de l'Aigua, aprovada pel Parlament Europeu i la Comissió a finals del 2000, pretén impulsar una nova cultura de l'aigua, que passa per dos eixos clau; nous continguts —primerament fer compatible els aprofitaments o consums d'aigua per part de la població amb la preservació dels ecosistemes aquàtics i espais fluvials— i noves formes —combinar perspectives i buscar punts d'equilibri mitjançant el diàleg i la concertació. La DMA es defineix com un marc normatiu integrat (perquè té en compte tot el cicle de l'aigua), efectiu (perquè obliga a redactar plans de gestió concrets) i

transparent (perquè implica les institucions i la ciutadania en un procés de participació).

El desenvolupament de la DMA en els diferents Estats membres passa per tres fases principals, que són: a) l'anàlisi dels problemes o diagnosi de l'estat ecològic (Impress); b) l'acord sobre els plans de gestió de conca i els programes de mesures concretes a aplicar per assolir els objectius de qualitat acordats, i c) la valoració econòmica de les mesures acordades i de la gestió basada en el principi de recuperació de costos.

La intenció és que el desenvolupament de les accions compreses en la DMA i el procés participatiu no vagin paral·lels sinó encreuats; així es pretén garantir la informació (per tal de validar la diagnosi) i la consulta i participació activa, per tal de constituir els diferents consells de conca que caldrà establir i redactar els programes de mesura específics que caldrà aplicar.

En aquest sentit, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha iniciat el procés pilot per encetar el procés participatiu per tal de redactar els plans de gestió de Conca a dues de les 16 àrees de participació en què ha dividit el territori català (i que no coincideixen estrictament amb conques hidrogràfiques estrictes sinó amb àmbits territorials més homogenis i en què es donen sinèrgies de veïnatge que han de facilitar una millor participació, a criteri de l'òrgan gestor), que són l'àmbit de l'Alt Ter (aproximadament de Tona fins el naixement o capçalera de conca) i l'àmbit del Gaià i Francolí.

El procés participatiu consta de 5 fases principals que inclouen: 1) la preparació (identificar interlocutors, xerrades de presentació i informatives, etc.); 2) la informació i difusió (subministrar materials —document Impress i altres—, sessions informatives, passar enquestes de participació, etc.); 3) creació d'espais de participació (validar la diagnosi, discutir i proposar plans de mesures, etc.); 4) elaboració de resultats, i 5) retorn i validació.

La idea és que al final d'aquest procés es definirà, en bona part a partir de les dinàmiques generades per la dinàmica participativa, l'estructura i el funcionament de l'òrgan Consell de Conca,

el qual haurà d'ajustar les mesures concretes d'intervenció, gestió i manteniment a aplicar als diferents territoris hidrogràfics.

Així, a partir d'aquests dos àmbits pilot, l'experiència s'anirà ampliant gradualment a la totalitat d'àmbits hidrogràfics restants, a fi de complir amb els terminis de la Directiva, que marquen com a límit el final de desembre del 2009 (1a fase) per tenir elaborats els documents de diagnosi, plans de gestió de conca i programes de mesures a aplicar i la corresponent valoració econòmica. La segona fase, que finalitza el 2015, implica la implementació de les mesures de gestió acordades i la verificació i seguiment de l'efectivitat, per tal d'assolir els criteris de qualitat exigibles en les diferents masses d'aigua.

En aquesta primera fase preliminar o de preparació, l'ACA ha convocat de manera oberta les diferents entitats de caire ecologista, naturalista, científiques i tècniques, entre les quals la ICHN, per assabentar-les del procés i animar-les a que participin activament en les diverses fases, fins la integració en els diferents Consells de conca. ■

Legislació

Catalunya

Decret 380/2006, de 10 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament de la planificació hidrològica. DOGC núm. 4740 de 16 d'octubre de 2006.

Acord GOV/130/2006, de 3 d'octubre, pel qual s'aprova definitivament el Pla director territorial de l'Empordà. DOGC núm. 4744 de 20 d'octubre de 2006.

Acord CPT/194/2006, de 21 de novembre, pel qual s'aprova la constitució del Consorci Els Colls i Miralpeix-Costa del Garraf. DOGC núm. 4773 d'1 de desembre de 2006.

Acord CPT/197/2006, de 21 de novembre, d'aprovació dels Estatuts del Consorci de la Serra de Llaberia. DOGC núm. 4773 d'1 de desembre de 2006.

Acord CPT/198/2006, de 21 de novembre, d'aprovació dels Estatuts del Consorci de l'Estany. DOGC núm. 4773 d'1 de desembre de 2006.

Illes Balears

Llei 11/2006 de 14 de setembre, d'avaluacions d'impacte ambiental i avaluacions ambientals estratègiques a les Illes Balears. BOIB núm. 133/2006 de 21 de setembre de 2006. ■

Nou domini

L'Institut d'Estudis Catalans s'ha acollit al domini .cat, per la qual cosa les adreces electròniques i les d'Internet han canviat. Tot i que les antigues encara tindran vigència durant un temps, ja podeu utilitzar les noves:

A/e: ichn@iec.cat

A/l: <http://ichn.iec.cat>

Amb el suport de

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

fundada el 1899

ICHN
**Institució Catalana
d'Història Natural**

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

A/e: ichn@iec.cat

A/l: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Agenda

Sessions científiques

Dimarts 13 de febrer de 2007, a les set de la tarda, a Can Palauet (Museu de Mataró). **Funcionalitat dels ecosistemes fluvials mediterranis**, a càrrec de Francesc Sabater, Departament d'Ecologia, UB.

Dimecres 28 de febrer de 2007, a les set de la tarda, a l'Aula Magna de la Facultat de Biologia, UB. **L'Observatori, 10 anys de seguiment d'indicadors socioecològics a la conca de la Tordera**, a càrrec d'Arnau Urgell i de Roser Maneja, Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA), UAB.

14 Sessió Conjunta d'Entomologia CHN

Dissabte, 13 de gener de 2007, de 9 a 14 h, a la Sala Pere Corominas de l'IEC. Adjuntem el programa amb la tramesa d'aquest NOTÍCIES.

Delegació del Bages

II edició del curs sobre El medi natural de la conca del Llobregat.

Sortides

27 de gener de 2007, de 8.15 a 20 h.

Itinerari per la conca del riu Anoia. Anirem als turons de guix d'Òdena i al magnífic –i fòssilífer– mirador de la Tossa de Montbui, coneixerem les espectaculars formacions de pedra tosca de Capellades i Sant Quintí de Mediona, i descobrirem les alberedes amagades de la plana del Penedès.

24 de febrer, de 8.15 a 20 h

La serra de l'Obac. Travessarem la serra de l'Obac de sud a nord, des de la casa Nova de l'Obac fins a Mura. Passarem per carenes alteroses on s'obren grans panoràmiques i, ben a l'inrevés, per canals amagades i humides, on es refugien les falgueres. Pel camí ens enfilarem als cims de Castellsapera i de la Pola, visitarem l'alzina del Vent, la boca de l'avenc de Castellsapera i la font Freda.

El curs és gratuït. Qui es vulgui apuntar tan sols a una o a algunes sortides concretes pot fer-ho, però cal que avisi que hi assistirà, com a mínim dos dies abans, mitjançant una trucada al telèfon 938 788 608 o enviant un correu electrònic a l'adreça ichnbages@infonegocio.com.

Recordeu

Fons bibliogràfic de la ICHN

Podeu consultar el fons bibliogràfic de la Institució a la Biblioteca Montilivi, Universitat de Girona, Àrea de suport a l'estudi i la docència. Horari: tardes de 14.45 a 21.45 h; Tel.: 972 418 290; o a l'adreça d'Internet: http://biblioteca.udg.es/fons_especials/ichn/index.asp.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Artola, Jordi Badia, Jordi Bas, Guillem Chacón, Josep Germain, Josep M. Mallarach, Joan Maluquer, Xavier Oliver, Albert Pèlachs, Llorenç Sáez, Delfi Sanuy, Andreu Salvat, Florenci Vallès i Roger Vila.